

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

IV. Sua quibusque Origenis Operibus auctoritas, suos valor assignatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A I. **R**EDVNDAT stilius Origenis, & diffusit. Quamobrem ipsius *ἀμύμον φλυασιαν*, & *ταυτολογίαν* carpit Eustathius Antiochenus, & post illum Epiphanius, eumque *Seminarium loquacitatis* appellat Theophilus. Hinc & ipsi effatum hoc Salomonis accommodat Nicetas: *In multiloquio non deerit peccatum*: adeo ut parum attentum fuisse putem Erasmus, cum brevitatem ejus laudavit. Vitio huic Origenis causam fuisse cenfeo assiduam docendi & dicendi consuetudinem, quae verbosos homines facile efficit. Nec verbis solum, sed rebus etiam abundat: quemadmodum enim herbis luxuriat feracior seges, ita Origenis animus, si quando in aliquam sese meditationem conjecerat, tantam ipsi rerum ubertatem felix ingenium, & reconditum doctrinae penus subministrabat, vix ut notarij scribendo pares essent. Ex hac festinatione, ut supra jam dixi, multa existebant incommoda: nimia erat orationis incuria & supinitas, ad res enim attentus animus insuper habebat verborum curam, & stribiginibus sermonem quandoque foedabat; cujusmodi nonnullas suis locis observavimus: res saepe confundebat cum rebus, ut Scriptores sacros citans aliquando permutaret nomina, & unum appellaret pro altero, ac saepe Scripturae loca permiseret; confusus memoriae scilicet, & quominus libros consuleret, festinatione impeditus. Scribit Didymus in Apologetico, quem pro Origene edidit, aliam verbis ejus inesse sententiam, ac prima fronte videtur. Certe librorum qui supersunt, planus est stilius & apertus, adeoque affirmare ausim, sicubi obscurus sit Origenes, sententiam de industria vitandae offensionis occultasse. Vitia Origeniani stili notavimus; laudes notaremus quodque, si non id jam accurate & erudite praestitisset Erasmus, quem omnino hac in parte audiatur, si quis Adamantio favet.

II. Dixi vix scribendo pares fuisse notarios: sic enim erat. Tradit Eusebius septem & amplius notarios dictanti illi adfuisse; non simul quidem, ut de Casare refert Plinius, qui scribis quatuor, vel si nihil ageret aliud, septem uno tempore dictando sufficiebat; sed alternatim, & stans unumquemque vicibus. Cur id ergo tantopere miretur Baronius causa nulla est; nam & tanta fuit ingenij celeritate Origenes, tantaque diurni ac nocturni laboris patientia, ut scribentes notarios facile defatigaret. Par ei aderat librorum numerus, una cum puellis, quarum compositissimae erant & clarissimae literae; horumque ad describendas nitide suas lucubrationes, non ad dictantis verba in literas referenda, ut putavit D Martinus Polonus, opera utebatur. Homilias autem quas ad populum habebat fere quotidie, alij ex ore loquentis excipiebant; quod ante sexagesimum aetatis suae annum fieri prohibuerat. Quod si lecus fuisset factum Homiliarum quae extant pars non exigua periisset. Haec non satis distinxit Sixtus Senensis, cum ait: *Origenes quotidie, & quasi ex tempore Scripturas ad populum enarrabat, excipientibus ex ore ejus septem notariis, totidemque velocissimis in scribendo puellis, aliisque Scribitoribus, qui eas (conciones) ad monumentum posteritatis tradiderunt.* Neque sane id dixit Pamphilus, quem testem citat; sed illud duntaxat: *praecipue vero per eos tractatus quos pene quotidie in Ecclesia habebat ex tempore, & quos & describentes notarij ad monumentum posteritatis tradebant.*

III. Inde potro scriptiones Origenis esse vitiatas supra notavimus. At ferendum illud erat, si non eo etiam accessisset malorum hominum nequitia, errores suos malis artibus propugnantium, & alienis operibus adulteras manus inferentium. Id ipso etiamnum vivo attentarunt nonnulli. Ausi sunt idem postmodum Ariani, horumque demum corruptorum audaciam Rufinus descriptione quadam coarguit. Verum non alium quemquam Origeni tantum perfidia sua & remeritate nocuisse quam Rufinum ipsum, merito affirmare possum. Nam ejus scripta interpretans, ita additamentis & detractionibus vexavit & corrupit, ut Origenem in Origene desideres. Acceptum huic quidem refert Adamantius, quod opera ipsius a Latinis hominibus intellectus & usurpatus est; & quod consumtis exemplaribus Graecis in Romanis interpretationibus quodammodo revixit. Verum iisdem expositionibus cum ignari Graecae linguae homines acquiescerent, neglecti fere Codices Graeci perierunt, adeo ut bona Graeca pessimis Latinis commutata sint. Quotquot ergo libros Origenis ad nos fortuna transmisit, violatos esse verisimile est, at eos potissimum qui praeter notariorum *σφάλματα*, & Haereticorum adulterationes, Interpretum etiam hallucinationes & perfidiam senserunt.

IV. Non par ergo & eadem est librorum omnium auctoritas, quicumque ex Origenis incude profecti sunt. Quemadmodum enim suspecti erant in praecipue, & damnosissimis sceleribus, & ab Ecclesiae disciplina recedere dicebantur, quos ipse per otium secreto lucubrasset, ac libri praecipue *ἀπὸ ἀρχῆς*, in quibus dogmatum suorum officinam statuerat, ut narrat Pamphilus in Apologia: ita ad ejus sensus penitus introspicendos, ac eruenda dogmata, iidem nunc potissimum valere debent. In Homiliis quippe ad vulgi sese accommodavit captum, nec exquisitas doctrinae merces è myrothecis suis depromptas in-

doctis hominibus propinavit. At in elaboratis diligentiori cura lucubrationibus eruditio- nis suæ promtuaris referavit. Igitur de Græcis, qui supersunt, libris sic statuendum puto, ut postremum ordinem Homiliæ teneant, priorem cogitate & attente scripta Opera, cu- jusmodi sunt libri contra Celsum, & *ἑὴ ἀρχὴ*, & Tomi. Iudicium de his suum proponens Epiphanius Hæc. 64. cap. 5. in omni Scriptura perpetuo errasse dicit Origenem, eamque ingenti librorum mole explanasse: tum subnectit: *εἰς ἐκείνων γραφῶν ἢ παρηγοῖα εἰπὼν ἂν αὐτῷ ἰδοῖτο. καὶ ὅτι μὴ ἐπὶ σερραμαλίας, καὶ ὅτι τῶν ὁμοίων εἰς ἕσπερ, εἰς φύσιν ζωῶν τῶν ἁδ- λων εἶρη*, μένος φιλόσοφου. πολλὰς γὰρ ἐπισημασθεῖς ἀποκρίσεις, καὶ ἀπὸ τῶν πατρῶν, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὰ ἑσπερὰ ἀπὸ τῶν μετὰ αὐτὸν ἀποκρίσεων, πολλὰ τῶν ἐν τῷ ἀριθμῷ αἰρημάτων. In singulos Scripturæ libros non dabitavit dicere quæ sibi visa sunt. Quacun- que autem in Homiliis, & in Proæmiis de moribus, & natura animalium, aliorumque dicta sunt, me- dius incedens sepe eleganter differuit: quæcumque vero de dogmatibus pronuntiavit, & de fide, alijsque majoris contemplationis, omnibus protulisse absurdiora, & qui præcesserunt ipsum, & qui secuti sunt, re- peritur: exceptis duntaxat Hæresion seditionibus. Vtrumque autem scriptiorum Græcarum ge- nus, Homiliis dico, & libros per otium accuratos, & quidquid denique Græcæ ab Origene scriptum extat, longe ijs anteponi jubeo, quæ in Latinum sermonem derivata sunt, & vel sublestant Interpretum fidem, vel hallucinationes, vel utrumque sustinuerunt. Inter scri- ptiones quæ Latine à Veteribus conversæ extant, prima erit earum auctoritas, quas Hiero- nymi dedit interpretatio: postremum tenebunt locum, quæ à Rufino Latinitati donatæ sunt. Nec plus fidei sane Veteri Commentariorum in Mathæum Interpreti, quicunque tandem ille sit, quam Rufino adhibendum est. Illum si ad Græcum, quem damus, contex- tum exegeris, Deus bone, quod interpretationis monstrum comperies! Totas paginas, tota folia assuta, tota detracta deprehendes. Hæc inter, observandum illud etiam discrimen est, majorem eorum esse librorum auctoritatem, quos senex Adamantius, ingenio per at- tem magis subactio elimavit, quam qui efferente sefe in juventutis æstu fecunditate pro- fuli sunt.

V. Nec aliquantis duntaxat Origenianarum scriptiorum partibus, vel notatiorum pro- perantia grassata est: nam qui tanto conatu in Origenis doctrinam sevebant, ejusne pe- percissent libris, & non eos omni studio abolevisissent? Acceserunt crebra Synodorum & Episcoporum anathemata, quibus Adamantius, Adamantijque doctrina damnata est: tum promulgata apud recentiores Græcos decreta, quibus vetitum est ne quis ejus libros de- scribat. Unde maxima Latinorum, ac Græcorum præcipue exemplarium parti clades illa- ta est, & oppido pauca ex hoc interitu servata sunt. Quamquam enim ingens adhuc Ori- genianorum Operum volumen superest, quæ illa pars est magni hujus lucubrationum numeri, quas ab eo elaboratas fuisse Veteres prodiderunt? Scribit Theophilus hunc in- numerabilem texuisse librorum, & garnitatis suæ, quasi damno se possessioni mundo reliquisset hereditatem. Euseb. de Vita & ἑστὶν τοῦτο ὁμοίον τῷ ἀποστόλου τὸ εὐαγγέλιον ἀποδοῦναι αὐτῷ. ait Euseb. Antiochenus. Quis nostrum, inquit Hieronymus, tanta potest legere, quam ille conscripsit? Idem alibi: Ambro- sium, quo charitas sumptus, notarios ministrante, tam innumerabiles libros vix Adamantius nosser & Chalcenteris explicavit. Vincentius Lirinensis: sed credo pauca conscripsit: nemo mortalium plura, ut mihi sua omnia non solum non perlegi, sed ne inveniri quidem posse videantur. Ex immenso hoc ergo lucubrationum numero Syntactici nomen meruit. Futurum autem præsentens, ut immensa hæc scribendi licentia nonnullorum sibi reprehensiones conscisceret, multis eam excusat Tomo 5. in Joh. cuius excusationis fragmenta habes Philocaliæ cap. 5.

Attamen ingenti huic librorum copia, quam innumerabilem esse dicunt nonnulli, cer- tum alij numerum assignarunt. Epiphanius Hæc. 64. cap. 63. percubuisse narrat sex li- brorum millia ab eo fuisse conscripta. Atque id ex seipso refert, non ex Methodio, ut per- peram asseverant Migdeburgenses. Eundem assignant numerum Honorius Augustodu- nensis De script. Eccles. cap. 55. & Cedrenus in Severo, & ex Cedreno Suidas in Origene, & Glycas Part 3. Annal. Præterea Rufinus in libello De adulteratione librorum Origenis, de Epiphano ita loquitur: Denique quidam ex ipsis, qui se velat evangelizandi necessitatem per omnes gentes, & per omnes linguas habere parat, de Origene male loquens, sex millia librorum ejus se le- gisse quamplurima fratrum multitudine audiente confessus est. Ad ea Hieronymus, qui se omnia Origenis habere, legisse vero quamplurima jactabat libr. 2. Apol. cap. 4. hæc reponit libri ejusdem sexto capite: De sex millibus autem librorum, quos ab eo esse lectos confingit, quis credat aut te verum dicere, aut illum potuisse mentiri? si enim Origenes sex millia scriptisset librorum, poterat fieri ut vis eruditus, & ab infirmitate sacris literis institutus pro curiositate & scientia legisset aliena: quæ vero ille non scripsit, quomodo iste legere potuit? Numeri indices librorum ejus, qui in tertio volumine Euseb. in quo scribit vitam Pamphili, continentur: & non dico sex millia, sed tertiam partem non re- peries. Habemus Epistolam supra dicti Pontificis, in qua huic calumnia tua, dum adhuc esses in Oriente,

Theophil. Pa. ch. 1. Euseb. de Vita Hieronym. Epist. 67. ad Marcell. Vinc. L. 1. contr. hæc. cap. 23.

Mag. lib. 2. 3. cap.